

Bogen

Agnes Henningsen: *Let Gang paa Jorden: Erindringer*. 1947.

Let gang på jorden... Man kan næsten høre det på titlen: Dette er en glad bog – en bog, skrevet af et livsglad menneske med et stort overskud – både menneskeligt og kunstnerisk.

Helt præcist har vi at gøre med første bind af forfatteren **Agnes Henningsens** erindringer, otte bind i alt, der udkom fra 1941 til 1955. Vores udgave er fra et 2. oplag i 1947. Bogen er senere genudgivet flere gange.

"Almindelige" eller "traditionelle" er erindringerne på ingen måde. Snarere er der tale om en slags roman, hvor vi i levende, kalejdoskopisk form genoplever forfatterens liv og opvækst som barn og ung.

Agnes var en lille dame med ben i næsen. Hun kunne blive noget så trodsig, hvis hun blev uretfærdigt behandlet. Og langt fra altid var livet da heller nogen dans på roser – eller let gang på jorden, for den sags skyld. Seks år gammel mistede hun sin elskede mor. Faderen giftede sig derefter med en 18-årig kvinde, der tilfældigvis var **Agnes'** lærerinde. Det ægteskab gik rive galt. Faderen slog sig på flasken og døde få år senere, fulgt til dørs af en bundløs gæld.

Heldigvis var der også et liv uden for hjemmets fire vægge. Vi hører om alle festerne og ballerne rundt om på de fynske herregårde. Om alle fyrene, der lagde an på **Agnes**. Og om de fyre, hun selv faldt for, ja som hun en enkelt gang ligefrem friede til, kun 17 år gammel! Og om alt, hvad det førte med sig i form af ægteskab, utroskab, børnefødsler og meget, meget mere.

Forfatteren

For den, der ikke kender **Agnes Henningsen** (1868-1962), kan det måske hjælpe, hvis man nævner, at hun var mor til den berømte arkitekt m.m. **Poul Henningsen** – ham med PH-lampen.

Men sådan en introduktion, hvor en kvinde gøres bekendt i kraft af en mand og ikke af sig selv, ville næppe falde i **Agnes Henningsens** smag. Hun var forfatter, engagerede sig i samfundsdebatten med liv og sjæl, ikke mindst om det, som også disse erindringer handler om: Ligeberettigelse, retten til at leve sit liv på egne betingelser. I dette frisindede livssyn viser slægtskabet med hendes søn sig måske allertydeligst.

Hun voksede op på en fynsk herregård, Skovsbo nær Kerteminde. Senere, da hun blev forældreløs, kom hun på kostskole ved Slagelse. Allerede som 17-årig blev hun forlovet med ham, der blev far til tre af hendes fire børn. Senere knyttede hun sig til forfatteren **Carl Ewald** – ham, der blev far til PH.

Der var masser af bump på vejen, men **Agnes** var ikke den, der lod sig kue. Et forsøg på at slå sig op med egen luksus-damefrisør-salon på Strøget i København slog fejl. Det var og blev bøgerne, der trak. Hvad det sådan set havde været lige siden den dag, hun var blevet ansøret til forfatterbanen af selveste **Herman Bang** – en af de store berømteder fra det moderne gennembruds København. En lang række bøger, avisartikler og skuespil blev det til gennem årene – plus de otte erindringsbind, fættet på et langt liv. Hun blev 93 år.

I dag figurerer hun med selvfølgelighed og stor vægt overalt, hvor den nyere danske litteratur beskrives og har endda fået en gade i København opkaldt efter sig.

Baggrunden

Agnes Henningsen hørte til de kvindelige forfattere, der slog igennem i kølvandet på Det moderne Gennembrud i slutningen af 1800-tallet. Alle gjorde de sig gældende indenfor en bred vifte af temaer og genrer. Men fælles

for dem var selve det at få lov til at udfolde sig kunstnerisk – og blive anerkendt for det i deres egen ret.

Det var en kamp op ad bakke, for kønsrollerne sagde noget andet. Kvindens plads var i hjemmet, mandens udadtil i samfundet. Tanken om at det sagtens kunne være omvendt var... nå, ja: utænkelig.

I **Agnes Henningsens** tilfælde gjorde der sig yderligere et forhold gældende. Hendes udgangspunkt var noget så tabubelagt som det seksuelle. Ikke blot sagde hun, at sex var noget, der var dejligt. Det var også noget, hun - kvinden - selv skulle bestemme over og udleve – på sine egne betingelser. Sådan sagde hun, sådan skrev hun, og sådan levede hun det ud gennem det meste af sit liv. Resultatet var en livslang kamp mod forargelse, dobbeltmoral og direkte udstødning fra det pænere selskab. F.eks. nægtede man hende livsvarig offentlig forfatterstøtte på den konto.

Har dette med "me too" at gøre? Ja, for så vidt "me too" også handler om kvindens ret til at bestemme over sig selv og sin seksualitet. Nej, fordi "me too" nu om stunder i høj grad også handler om mænd, der i kraft af deres sociale position krænker og misbruger kvinder seksuelt. Det var **Agnes Henningsen** ikke ude for. For hende drejede det sig om retten til personlig frihed. Hverken mere eller mindre.